

Tove Janssonin kuvitusta kirjaan *Muumit ja suuri tuhotulva*, 1945.

Tervetuloa Muumilaaksoon

Olet saapunut vierailulle toden totta kummalliseen maahan. Se on täynnä salaisuuksia, seikkailuja, iloa, epätoivoa, kaipuuta ja toivoa. Muumilaakson asukkaat saattavat tuntua vielä kummallisemmilta. Olet ehkä nähnyt muumin tai lukenut niistä, ehkä jopa tavannut sellaisen. Mutta mikä on muumi?

Sata esinettä, jotka tässä kirjassa esitellään, muodostavat kuvan siitä, keitä, mitä, missä ja miksi muumit ovat. Muumiperheen kuistin lampusta Muumimamman rakkaaseen käsilaukkuun, säätä ennustavasta ilmapuntarista rannalle hylättyyn salaperäiseen hopeiseen hevosenkenkään ja Nuuskamuikkusen uskollisesta selkärepusta Niiskuneidin kultaiseen nilkkarenkaaseen – esineet, joiden keskellä muumit ja heidän ystävänsä asustavat, kertovat miten he ajattelevat, tuntevat ja toimivat.

Joten lue eteenpäin, niin saat kuulla sadasta asiasta, jotka tekevät muumin. Mutta tutustutaan aluksi muutamaan heistä...

Saammeko esittäytyä?

Muumipappa

Muumipappa on muumiperheen pää, ja hän rakastaa seikkailuja. Hän ei ole kovin käytännöllinen – sen puolen hän jättää Muumimammalle – mutta hän on filosofinen ja urhea ja hieman levoton. Hän kuluttaa paljon aikaa pitkien muistelmiensa kirjoittamiseen, joissa hän kuvailee tarkasti uskaliaat seikkailunsa, ja on varma, että niistä tulee ennen pitkää myyntimenestys.

Muumimamma

Muumimamma on muumiperheen sykkivä sydän. Hän pitää huolen siitä, että perhe on turvassa ja onnellinen, ja perhe luottaa siihen, että hän tietää aina mitä on tehtävä. Vaikka Muumimamma huolehtii aina perheestään ja ystävistään, hänessä on myös luovuutta: hän pitää maalaamisesta ja näkinkenkien etsimisestä, ja hän askaroi kaarnasta kauniita leluja rakkailleen.

Muumipeikko

Muumipeikko on Muumimamman ja Muumipapan ainoa poika. Hän on erittäin kiltti, uskollinen ja urhea muumi. Hän on myös neuvokas; hän on joutunut pelastamaan ystävänsä monta kertaa tiukoista tilanteista: kerran hän pelasti Niiskuneidin Angostura-myrkkypensaalta pelkkä linkkuveitsi aseenaan! Muumipeikosta on hienoa hankkia uusia ystäviä ja lähteä seikkailemaan – hän näkee yleensä elämän valoisan puolen ja tietää, että mitä tahansa tapahtuukaan, hän voi aina palata lämpimään ja turvalliseen Muumitaloon.

Nuuskamuikkunen

Nuuskamuikkuselle maailman tärkein asia on vapaus. Hän on itsenäinen sielu ja voi asettua minne vain – hän tarvitsee oikeastaan vain vihreän hattunsa, selkärepun ja huuliharpun – mutta Muumipeikon iloksi hän palaa aina keväisin Muumilaaksoon. Nuuskamuikkunen inhoaa komentelua, mutta ennen kaikkea hän on huomaavainen ja antelias ystävä.

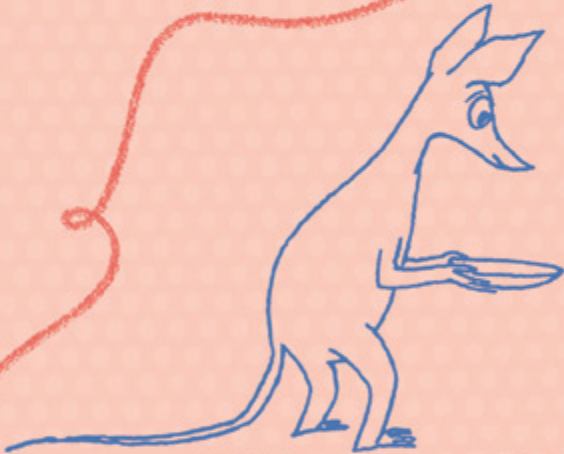
Pikku Myy

Pikku Myy on hyvin pieni, hyvin rohkea ja hyvin tulinen! Hän ei piittaa siitä, mitä toiset hänestä ajattelevat, ja hän on aina valmis uskaliaaseen seikkailuun. Hän on ilkkurinen ja hänellä on hyvin vahvat mielipiteet, mikä tekee hänestä hyvän kumppanin ja vaarallisen vastustajan. Vaikka hänen pelottomuutensa ja vallattomuutensa sekä alttiutensa puraista kipeästi ärsyttää joskus toisia, hän on uskollinen ja suojeleva ystävä, joka ei epäröi puolustaa rakkaitaan.

Nipsu

Nipsu on seikkailunhaluinen, mutta hänen rohkeutensa pettää tuon tuostakin. Hänet adoptoitiin pienenä muumiperheeseen, jonka nuorin jäsen hän on. Hän yrittää aina tehdä parhaansa, mutta on joskus kömpelö ja arka. Eniten maailmassa Nipsu himoitsee jalokiviä – mutta koska hän pelkää merta, häntä ei koskaan näe sukeltamassa helmiä.

Niiskuneiti

Niiskuneiti on nopeälyinen ja neuvokas niisku. Hän vaipuu usein unelmiin ja pukee mieluusti ylleen kaikenlaista kaunista – erityisessä arvossa hän pitää kultaista nilkkarengastaan – minkä vuoksi hän saattaa vaikuttaa hieman turhamaiselta. Hän on kuitenkin hyvin ystävällinen ja huomaavainen sekä mahtava seikkailutoveri, johon voi luottaa kiperissä paikoissa. Hän viettää myös mielellään aikaa Muumipeikon kanssa ja uppoutuu tarinoihin kauniista neidoista ja urheista sankareista.

Tuu-tikki

Tuu-tikki on käytännöllinen, itsenäinen ja myötätuntoinen. Hän auttaa mainioilla ongelmanratkaisutaidoillaan usein ystäviään ja naapureitaan ja elää sopusoinnussa ympäristönsä kanssa. Hän ei nuku talviunta niin kuin muut Muumilaakson asukkaat, vaan nauttii talvisin rauhasta ja hiljaisuudesta.

Niisku

Niisku on Niiskuneidin veli ja kuuluu myös niiskuihin. Hän on järjestelmällinen ja johdonmukainen ja haluaa aina hoitaa asiat kunnolla. Hän kantaa mielellään vastuuta ja saattaa joskus komennella, mikä voi ärsyttää toisia! Hän on kuitenkin hyvin lahjakas valmistamaan ja rakentamaan yhtä ja toista, ja Muumilaakson asukkaat kysyvät häneltä usein neuvoa pulmiinsa.

Hemulit

Hemulit suhtautuvat elämään hyvin vakavasti. He muistuttavat muumeja, mutta ovat pidempiä ja hoikempia, ja heillä on hiussuortuvia korvien takana. Hemulit ovat loistavia luokittelijoita ja keräilijöitä. He rakastavat myös sääntöjä, järjestystä ja virkavaltaa. Ja siitä voi seurata riitoja, erityisesti Nuuskamuikkusen kanssa! He ovat kuitenkin usein vastuullisissa töissä, esimerkiksi puistonvartijoina, poliiseina tai sairaanhoitajina.

Esi-isä

Muumitalon kaakeliuunin takana asuu pieni, harmaa ja karvainen peikko. Hän on esi-isä, joka on samannäköinen kuin kaikki muumit tuhat vuotta sitten. Esi-isä on taitava kiipeilijä – pitkä häntä auttaa pysymään tasapainossa – ja vaikka hän ei puhu mitään, hänen voi kuulla kolistelevan ympäri Muumitaloa.

Tiuhti ja Viuhhti

Tiuhti ja Viuhhti ovat ujoja pikku otuksia ja melkein samannäköisiä – heidät erottaa toisistaan Tiuhtin punainen myssy. He elävät omassa maailmassaan ja heillä on jopa oma yksityinen kielensä. Joskus he omivat itselleen toisten omaisuutta, mutta yleensä he palauttavat viemänsä esineet.

Muumipapam muistelmakynä

Muumipapalle kirjoittaminen on yhtä luonnollista kuin hengittäminen. Luotettava musta tätekynä on hänelle hyvin arvokas, ja se on aina käyttövalmiina. Jo pelkkä kynän tuntu tassussa innoittaa häntä!

Muumipapan toistaiseksi suurin kirjoitustyö on ollut muistelmateos – dramaattinen selonteko hänen uskomattomasta elämästään. Muistelmat alkavat siitä, kun hänet hylättiin kynnykselle muumivauvana, ja päättyvät siihen, kun hän kohtasi elämänsä rakkauden, Muumimamman, ja perusti perheen.

Mutta kaikkein mieluiten Muumipappa kirjoittaa seikkailuistaan, monista urotoista maalla ja merellä, kuolemaa halveksivista matkoista raivoavissa myrskyissä ja pelottavista kohtaamisista hattivattien, merihirviöiden ja kummitusten kanssa.

*Silmää räpäyttämättä katsoin mustaa vesiseinää,
joka lähestyi. Sieppasin haaksirikkoutuneen
syliini ja seuraavassa hetkessä pyörin
avuttomana kuohuvissa aalloissa.
– Muumipappa, Muumipapan urotyöt*

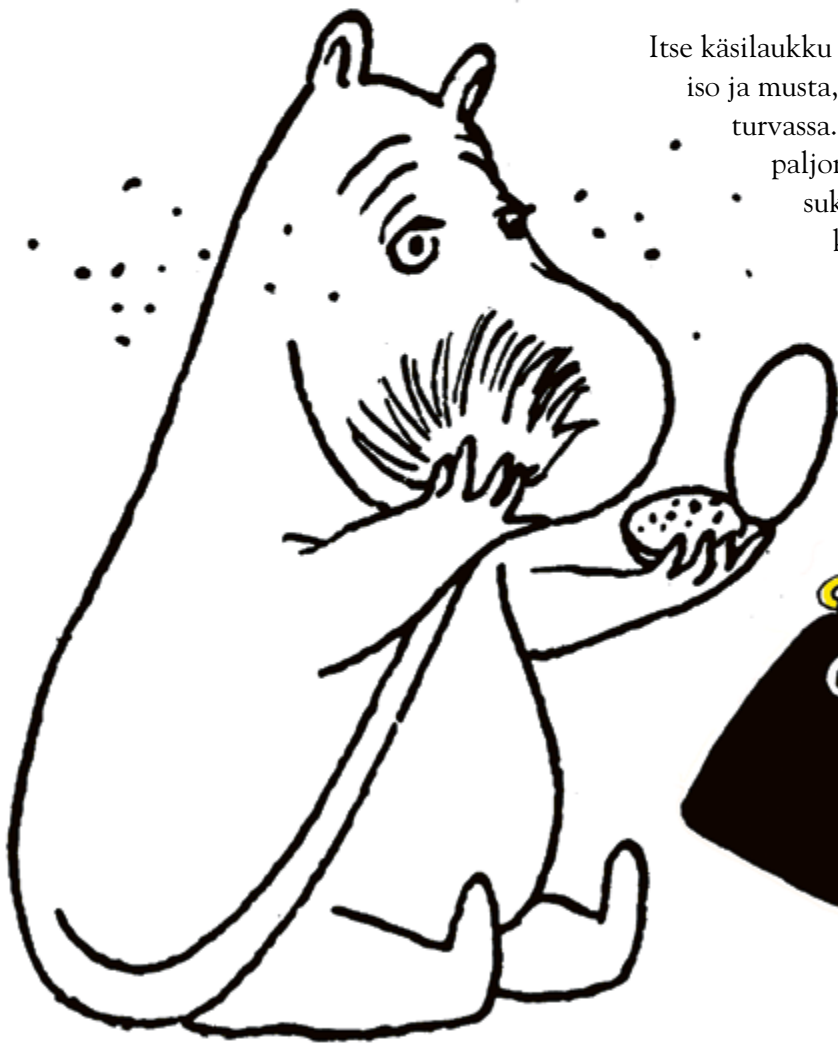
Muumipappa kirjoittaa siitä, kun hän pelasti Muumimamman myrskyävistä merestä – se oli heidän ensitapaamisensa.

Luotettava muistelmakynä tassussaan Muumipappa voi kirjailijana tarttua melkein mihin tahansa aiheeseen. Vaarallisessa juhannuksessa hän kirjoittaa kokonaisen näytelmän, jonka muumit esittivät uivassa teatterissa. Näytös päättyy kaaokseen – kuten niin monet muumien tapahtumat – mutta on silti erinomaisen viihdyttävä.

Muumimamman käsilaukku

Tämä käsilaukku kuvastaa kaikkea sitä, mitä Muumimamma on – luotettava, antelias, huolehtivainen ja olennaisen tärkeä koko muumiperheen onnellisuudelle.

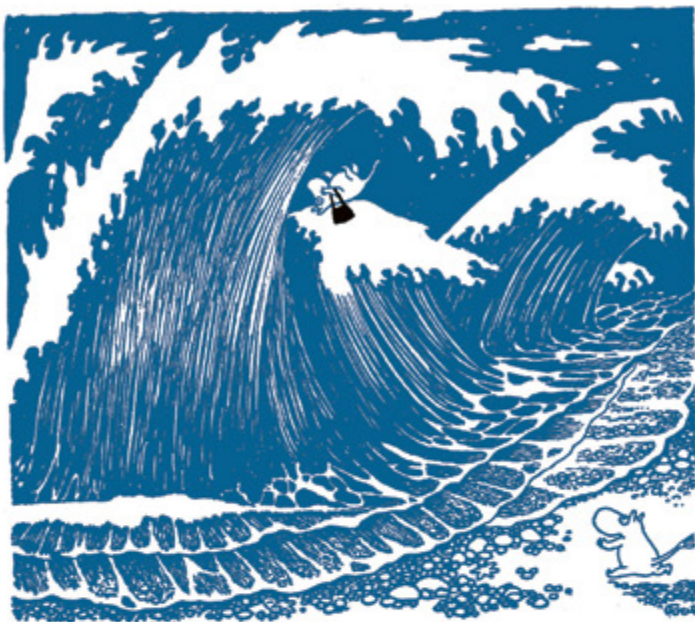

Itse käsilaukku on hyvin käytännöllinen, se on iso ja musta, ja tukeva salpa pitää sisällön turvassa. Käsilaukussa on ihmeen paljon tavaraa, kuten karkkeja, suklaata, kuivia sukkia, narua, kaarnaa ja vatsapulveria.

Tapahtui muumeille mitä tahansa, Muumimamma ja hänen käsilaukkunsa ovat valmiina.

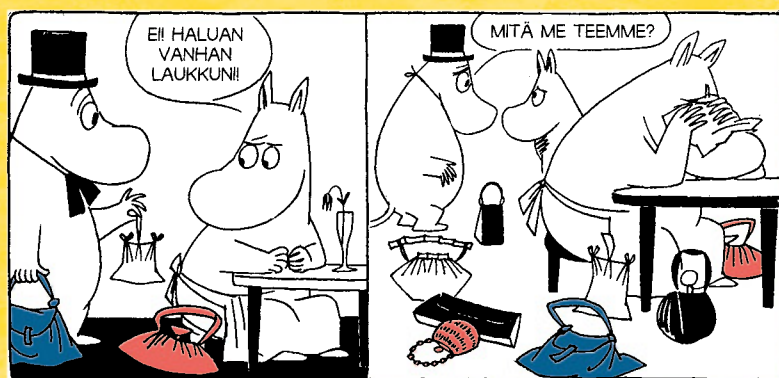
Uskalias pelastus

”Pelastakaa käsilaukku! Pelastakaa käsilaukku!” Nämä olivat ensimmäiset sanat, jotka Muumimamma lausui Muumipapalle, kun tämä oli urheasti kiskonut hänet merestä. Onneksi käsilaukku oli yhä Muumimamman hyppysissä. Ja kun hän oli löytänyt puuterirasiansa, hänellä oli paljon parempi olo.

*”Minusta Muumipeikon äiti tuntuu aivan vieraalta, jos hän on ilman käsilaukkuja.
En ole koskaan aikaisemmin nähnyt häntä ilman sitä!”*

- Muumipappa, Taikurin hattu

Muumimamman käsilaukku on hänelle niin tärkeä, ettei hän tunne oloaan kokonaiseksi ilman sitä, ja jos hän hukkaa sen, hän on aivan lohduton. Sarjakuvassa Yhdistyselämää hänen rakas käsilaukkunsa katoaa, ja Muumipappa koettaa urheasti korvata sen – mutta uusi käsilaukku ei vain kelpaa.

Muumipeikon kaarnalaiva

Kun kesä koittaa Muumilaaksoon,
Muumimamma tekee pikkuisia kaarnalaivoja.
Hän antaa ensimmäisen aina rakkaalle
pojalleen Muumipeikolle.

Muumipeikko ei millään malta odottaa jokavuotista kotitekoista laivaansa! Heti kun hänellä on se tassuissaan, hän kiirehtii lammikolle, laskee pienen laivan purjehtimaan ja katsoo miten se kiittää veden poikki niin kauas kuin pääsee.

Kaarnalaiva ei ole aina samanlainen. Se voi olla jolla, kaljaasi tai mikä tahansa purjealus. Oli se mikä tahansa, Muumipeikko sanoo aina Muumimammalle, että se on hienoin, jonka tämä on koskaan tehnyt.

Pieniä taideteoksia

Muumimamma on taitava pienoismallien tekijä, ja kaikki hänen veneensä ovat kauniita. Jokainen yksityiskohta on harkittu: hän kiinnittää harusköydet nuppineuloilla, joissa on eriväriset lasinupit, ja laittaa pikkuisiin mastoihin punaiset viirit. Hän pitää kaarnanpaloja käsilaukussaan, jotta hän voi valmistaa luomuksiaan aina kun sattuu sille päälle.

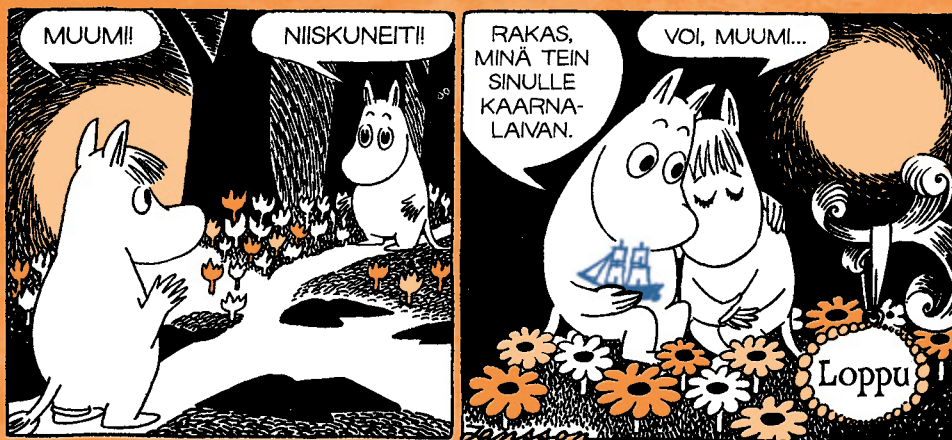
Muumimamma vaihtaa mallia riippuen siitä, millaista laivaa kulloinkin valmistaa: hän lisää purjeita ja sopivia yksityiskohtia. Kerran hän teki kaljaasin, jossa oli pieni kaarnasta valmistettu lastiruuman luukku, joka sopi reikänsä kuin valettu – ihan vain myrskyn varalta.

"Se on minulle", hän ajatteli. "Sen täytyy olla minulle. Äiti tekee aina kesän ensimmäisen kaarnalaivan sille, josta hän pitää eniten."

- Muumipeikko, Vaarallinen juhannus

Kaarnalaiva kertoo Muumimamman rakkaudesta. Eräänä päivänä Muumipeikko tekee itse kaarnalaivan ja antaa sen Niiskuneidille osoittaakseen tunteensa. Niiskuneiti on haltioissaan, koska tietää mitä kaarnalaiva merkitsee Muumipeikolle. Niin romanttinen ele saa Niiskuneidin antamaan Muumipeikolle anteeksi mitä tahansa.

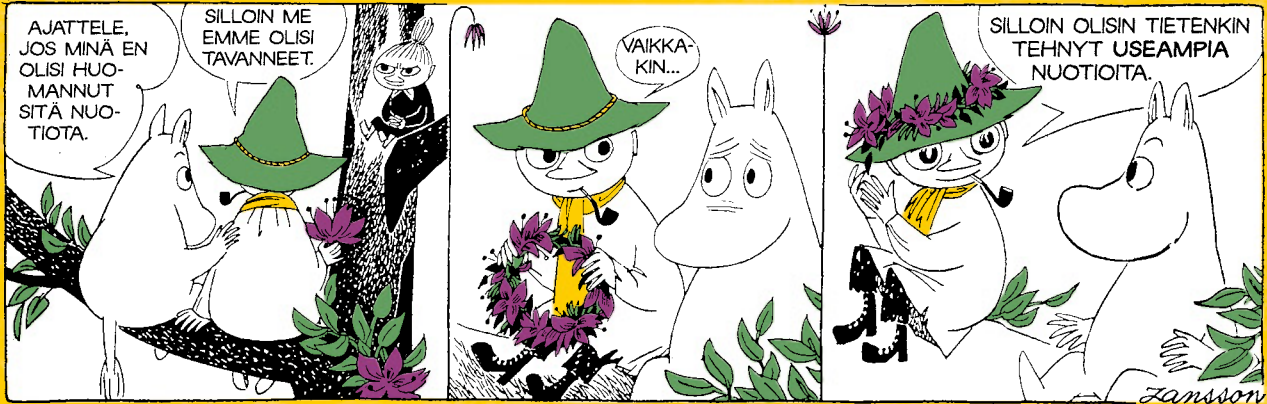
Kukkaseppele

Kukkaseppeleiden valmistaminen ja käyttäminen juhannusjuhlissa on suomalainen perinne. Tove Jansson otti tavan omakseen ja punoi sen tarinoihinsa, joissa muumeilla on päässään juhannuskoristeena kauniita sepeleitä.

Juhannuksen taikaa

Kesäkuussa vuoden pisimpinä päivinä Suomessa on valoisaa yölläkin, ja silloin vietetään juhannusta. Kokkoja sytytetään ja ystävien kanssa juhlitaan. Kukkien poimimisen ja sepeleiden sitomisen uskotaan tuottavan hyvää onnea ja suovan rakkautta tämän juhlan aikaan. Muumilaaksossa juhannuskokon polttaminen on hyvin tärkeä tapahtuma kaikille muumeille, varsinkin Niiskuneidille. Hän uskoo juhannuksen taikavoimaan ja haluaa, että Muumipeikko kerää yhdeksän erilaista villikukkaa taikaa varten, jotta Muumipeikko näkisi unta tulevasta vaimostaan (jonka täytyy tietysti olla Niiskuneiti).

Sarjakuvassa Muumi ja velvollisuudentunto Nuuskamuikkunen tekee oman kukkaseppeleensä koristamaan tuttua hattua.

Toven kukat

Tove aloitti oman perinteensä pitämällä kukkaseppelettä syntymäpäivänään – joka vuosi elokuun yhdeksäntenä. Hän oli aina silloin Klovharun saarella, ja päivään kuului hauskanpitoa ja juhlintaa, usein veneellä saapuvien sukulaisten ja ystävien kanssa. Koska Toven syntymäpäiväseppeli oli valmistettu tekokukista, hän antoi usein muidenkin käyttää sitä omina syntymäpäivinään.

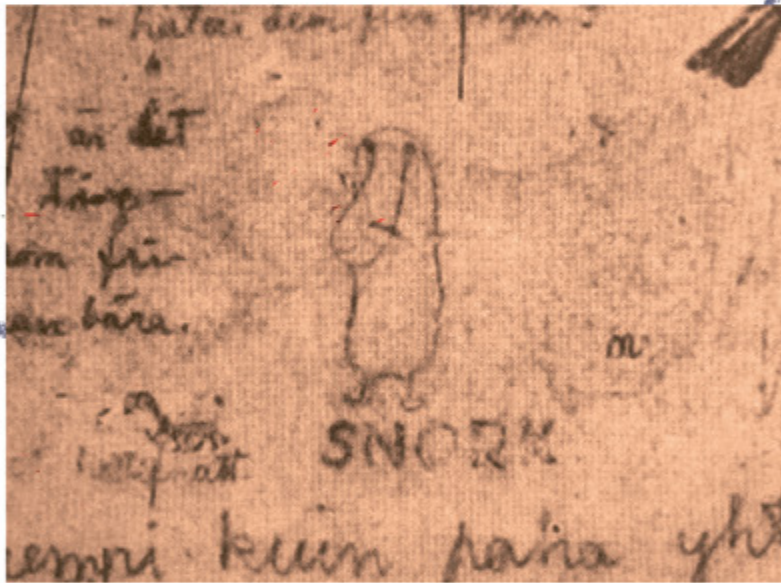

Niiskuneiti ja Vilijaana valmistautuvat juhannusaattoon poimimalla kukkia kirjassa Vaarallinen juhannus.

Snork

– ensimmäinen muumi

Tässä on aivan ensimmäinen Tove Janssonin tekemä luonnos muuminkaltaisesta hahmosta. Yllättävästi se on piirretty ulkokuuussin seinään! Tove ja hänen perheensä asuivat kesällä mökissä saarella, ja siellä hänen ensimmäinen muumihahmonsansa heräsi henkiin.

Vilkas väittely

Tove ja hänen perheensä puhuivat usein – ja joskus myös riitelivät – tärkeistä päivänpolttavista asioista. Poliitikka ja filosofia olivat yleisiä puheenaiheita, ja keskusteltuaan kerran kiivaasti nuoremman veljensä Per Olovin kanssa Tove pomppasi pystyyn ja piirsi tämän hahmon seinään – luultavimmin ärsyttääkseen veljeään! Hän raapusti viereen lisäksi sanat ”Vapaus on tärkein asia”, ja tämän tunnuslauseen mukaan hän myös aina eli. Pieni hahmo on selvästi varhainen versio Toven myöhemmistä ja pyöreämmistä muumeista, mutta tuttu kuono ja lyhyet jalat ovat jo mukana. Tove kirjoitti hahmon alle nimen SNORK. Myöhemmin muumitarinoissa tämä sana tarkoitti ruotsiksi niiskua.

Toven varhaiset peikot

Tovea on saattanut innoittaa tähän luonnokseen Suomen peikkosatuja rikas historia. Salaperäisiä peikkoja on esiintynyt kauan suomalaisissa saduissa, ja ne on kuvattu usein uhkaaviksi ja epäystävällisiksi. Toven varhaiset peikkomaalaukset noudattavat tätä perinnettä. Hänen ensimmäiset muumipeikkonsa ovat tummia ja salaperäisiä eivätkä lainkaan myöhempien tarinoiden pulleita ja ystävällisiä olentoja.

Toven maalauksessa, jossa musta muumipeikko kävelee kaupungilla, vuodelta 1934 esiintyy melko tumma ja yksinäinen hahmo.

Jännittäviä tarinoita

Toven lapsuusaikana hänen mielikuvitukseensa vaikutti vahvasti Einar-eno. Eno kertoi nuorelle Tovelille hermoja raastavia tarinoita muumipeikoiksi kutsutuista olennoista, jotka asuivat keittiön uunin takana ja puhalsivat kylmää ilmaa Toven niskaan, jos hän uskalsi laskeutua alakertaan hakemaan yöpalaa! Nämä tarinat vaikuttivat selvästi Toveen, kun hän alkoi piirtää ensimmäisiä kammottavia muumipeikkojaan. Onneksi hänen hahmonsensa kehittyivät paljon ystävällisemmiksi olennoiksi kuin enon tarinoiden peikot.

Tove piirsi kuvan Einar-enon aavemaisesta kylmää ilmaa puhkuvasta muumipeikosta päiväkirjaansa vuonna 1932.

*Mistä kaikesta on
muumien maailma tehty?*

*Se selviää tästä runsaasti kuvitetusta
oppaasta, jossa esitellään 100
Muumilaaksoon ja sen tarinoihin
liittyvää esinettä – Muumitalon
kuistin lampusta Nuuskamuikkusen
selkäreppuun ja Täikurin hatusta
Muumipapan muistelmakynään.
Todellinen kirja-aarre kaikille
muumien ystäville!*

www.wsoy.fi

L80.2

ISBN 978-951-0-52460-2